

GEËNGAGEERD DENKER VOOR WIE DE MENS CENTRAAL STOND

Ronald Dworkin is een van de meest baanbrekende rechtsfilosofen van de afgelopen honderd jaar. Zijn originele ideeën en een buitengewoon sterk analytisch vermogen drukten onttegenzeggelijk een stempel op vele debatten in de rechtspraak, politiek en filosofie. Het gegeven dat zijn naam nog steeds met enige regelmaat in één adem wordt genoemd met andere grote denkers als John Rawls en Herbert Hart getuigt van de enorme impact van zijn omvangrijke oeuvre op de samenleving. Door boeken als *Law's Empire*, waarin hij toont dat rechters bij moeilijke rechtszaken vooral de situatie interpreteren en niet blindelings de wet toepassen, en *Freedom of Law*, waarin hij verdedigt dat de Amerikaanse grondwet niet los kan worden gezien van morele principes als vrijheid, gelijkheid en waardigheid, zal Dworkin, die 14 februari op 81-jarige leeftijd overleed, de geschiedenis ingaan als de rechtsfilosoof die het recht weer met haar morele grondslagen wist te verenigen.

Ronald Myles Dworkin werd op 11 december 1931 in Worcester, Massachusetts geboren.

Via Harvard University, en dankzij het prestigieuze Rhodes Scholarship studeerde hij in Oxford, waarna hij terugkeerde naar de Verenigde Staten en zijn rechtenstudie vervolgde aan de Harvard Law School. Zijn leven lang zou hij tussen de VS en het Verenigd Koninkrijk blijven reizen. Na gewerkt te hebben als assistent van rechter Learned Hand en als advocaat bij Sullivan & Cromwell, vertrok hij met zijn vrouw Betsy en hun kinderen, Anthony en Jennifer, in 1961 echter definitief naar Engeland om Herbert Hart, (een van Dworkins vroegere beoordelaars), op te volgen. Uiteindelijk verliet hij in 1998 deze positie om een leerstoel aan de University College London te accepteren, alwaar hij zijn academische carrière beëindigde.

De kern van Dworkins bijdrage aan de rechtsfilosofie kan vooral begrepen worden door de manier waarop hij zich tegen het werk van Hart en het *juridisch positivisme* afzette. In tegenstelling tot Hart en zijn volgelingen geloofde Dworkin namelijk dat het recht niet los van haar morele grondslagen gezien mag worden en dat het daarbij de taak van de

‘Without dignity our lives are only blinks of duration. But if we manage to live a good life well, we create something more. We write a subscript to our mortality. We make our lives tiny diamonds in the cosmic sands’ (uit *Justice for Hedgehogs*, 2011)

rechter is om de moraal van het individu en de samenleving bij het uitvoeren van zijn taken in ogenschouw te nemen. Volgens Dworkin is het recht dus niet alleen beschrijvend van aard, maar staat het in een directe relatie met de morele standaarden van de samenleving.

Met zijn politieke filosofie trad Dworkin in de voetsporen van John Rawls. Zoals Rawls boog hij zich over de vraag hoe goederen in de samenleving rechtvaardig verdeeld kunnen worden. Zijn these was grofweg dat de samenleving zo vormgegeven dient te worden dat iedereen vanuit een gelijke positie start en over dezelfde middelen beschikt. Wel bepaalt ieder individu uiteindelijk zelf hoe hij deze middelen inzet om zijn leven vorm te geven. De ongelijkheid die hieruit kan ontstaan is gerechtvaardigd zolang het betreffende individu in alle redelijkheid verantwoordelijk kan worden gehouden voor zijn keuzes (zo kiest de een voor hard werken en luxueus leven en de ander voor wat minder arbeid en een sober bestaan). Ongelijkheid die echter niet wordt veroorzaakt door eigen keuzes, maar door toevallige omstandigheden – zoals pech – valt niet te rechtvaardigen. Het is de verantwoordelijk-

heid van de samenleving, vond Dworkin, om solidair te zijn met dergelijke pechvogels.

Als politiek filosoof toonde Dworkin zich een imposant denker die oprecht probeerde de waardigheid van een mensenleven een plaats te geven in een liberale samenleving. Zoals met zijn rechtsfilosofie slaagde hij erin om starre paradigma's te doorbreken door de posities van mens en moraal centraal te stellen. Dworkin overleed aan de gevolgen van leukemie.

Paul Kaufman is redacteur van *Idee*